

ТОВАРИСТВО КОЛО - РА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ СТУДІЇ

“ТОВАРИСТВО КОЛО-РА”

Олексій Трачук E-mail: kolo-ra @ i.com.ua

http: //www.i.com.ua/~kolo-ra

МОДЕЛЮВАННЯ ПРАДАВНЬОЇ ІСТОРІЇ РІДНОГО КРАЮ.

Серед напрямків діяльності товариства "Коло - РА" - сприяння проведенню археологічних експедицій, створенню музею, культурно просвітницького комплексу - археодрому, робота керамічної студії по відтворенню давнього посуду, видавнича діяльність, тощо. Всі вони мають відношення до вивчення і моделювання прадавньої історії рідного краю.

Експедиції

Об'єднання громадян "Товариство Коло-Ра", Інститут археології НАН України (керівник експедиції с.н.с.ІА НАНУ к.і.н. Сергій Миколайович Рижов), Ржищівський індустріально-педагогічний технікум, Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут ім. Григорія Сковороди, осередок Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні с.Уляників при матеріальній підтримці Канадського Фонду Співробітництва в 2001 році успішно провели дослідження Трипільського та Черняхівського поселень біля урочища Ріпниця.

Комплексна експедиція - семінар була розташована між селом Уляники та с.м.т. Ржищів у Кагарлицькому районі на Київщині, в одному кілометрі від мальовничих схилів Дніпра. Як показали розвідки минулого року, урочище Ріпниця має давню історію. Знахідки давніх культур свідчать, що тут в різні епохи мешкали: первісні люди кам'яного віку, неоліту, енеоліту (кінець 4 тис. до н.е.), племена бронзового віку (2 тис. до н.е), скіфи (6-5 ст.до н.е), людність зарубинецької культури (1 ст. н.е.), черняхівської культури (3-4ст. н.е.), давні слов'яни та наші предки часів Київської Русі²¹. Крім того, Ріпниця, це унікальний куточок природи Подніпров'я. Народний цілитель та медик за освітою Любов Василівна Шевченко, яка мешкає в Ржищеві, уже багато років лікує хворих за допомогою цілющих трав і глин урочища Ріпниця.

Експедиція та практичний семінар по давній історії культури України для студентів

відбулись з 11 червня і були завершені до дня незалежності України 24 серпня. Організаційні та господарчі питання по забезпеченню інвентарем, харчуванню та розміщенню лягли на адміністрацію та педагогічний колектив Ржищівського індустріально-педагогічного технікуму (директор Віктор Олексійович Матвієнко). Свою зацікавленість проявила адміністрація селища та засоби масової інформації: місцеве радіо селища Ржищів, яке декілька разів інформувало про успіхи експедиції, радіо "Голос Києва", газети "Ржищів", "Вісник Кагарличчини", "Київська правда", "Слово просвіти", "Урядовий кур'єр", короткий репортаж про експедицію на телеканалі "Інтер".

В експедиції брали участь: д.і.н. Борис Вікторович Магомедов (ІА НАНУ, черняхівська культура), археолог-реставратор із Української академії мистецтв України Ганна Василівна Шиянова, член Спілки майстрів народного мистецтва України Франя Дмитрівна Калюжна, керівник студії реконструкції трипільської кераміки Людмила Іванівна Смолякова, студент ветеринарного факультету Національного аграрного університету Василь Ковшар (дослідження тваринного світу під керівництвом с.н.с. ІА НАНУ, к.і.н. Олега Петровича Журавльова).

Музей

Знахідки з розкопок експедиції 2001 року були передані краєзнавчому музею Ржищівського технікуму для організації відділення обласного археологічного музею. В роботі по організації музею під час експедиції взяли участь: Ганна Шиянова, Вікторія Давидюк, Олена Пісаренко. А викладач історії Лідія Іванова взяла на себе відповідальність за збереження експонатів музею та організацію доступу до них студентів та гостей технікуму. Мистецькі вироби давнини: рушники, прялки, ікони, глечики, які були зібрані місцевими любителями етнографії, сьогодні поповнились експонатами часів трипільської та черняхівської культур. Подальші експедиції розширюють експозицію музею іншими культурами, а з часом зможуть представити історію Ржищівського та Кагарлицького регіонів як цілісну картину нашого насиченого і цікавого минулого. Можливо така діяльність стане по-

²¹ Відейко М.Ю. Археологічні розвідки в районі с.Уляники у 2000 році.- Археологічні відкриття в Україні 1999-2000 рр.- Київ,- С.91-92

штовхом для молоді у відродженні дуже давньої духовної культури рідного краю.

Музеєфікація та експериментальна археологія

Проблема полягає в тому, що дослідження археологічних культур через розкопки призводять до знищення самої пам'ятки, залишаються рухомі пам'ятки, які передаються до музеїв та з метою підвищення ролі музеїв у духовному відродженні народу України, збереження історико-культурної спадщини, створення сприятливих умов для задоволення культурних потреб громадян України (Указ Президента України від 8.04.2000 року №65 "Про невідкладні заходи щодо розвитку музеїв України").²²

Музеєфікація пам'яток урочища Ріпниця направлена на створення матеріальних об'єктів, які зможуть зацікавити не тільки науковців, а і туристів та з метою підвищення ролі музеїв у духовному відродженні народу України, збереження історико-культурної спадщини, створення сприятливих умов для задоволення культурних потреб громадян України (Указ Президента України від 8.04.2000 року №65 "Про невідкладні заходи щодо розвитку музеїв України").

Дослідження в археології не мають завершеності без експериментальних підтверджень. Світовий досвід протягом останніх 50 років довів ефективність експерименту в збереженні пам'яток, відтворенні середовища та духу давніх культур народів світу. Питання музеєфікації пам'яток Товариство Коло-Ра планує реалізувати разом з Центром пам'яткознавства НАНУ та УТОПІК.

Давня кераміка України

З глибин української праісторії, які вимірюються тисячоліттями, не дійшли ні хроніки, ні літописи. Земля, однак, зберегла величезну кількість свідчень давнини, які доступні для "прочитання" завдяки археологічним знахідкам. Давня кераміка для археологів – **ніби літопис у глині**, який не горить. Кожна посудина, теракота, кожен керамічний фрагмент можуть розповісти про те, коли і як, ким і для чого вони були зроблені. Походження племен і народів, їх мандрівки і історичні долі, їх вірування і молитви, технічні знання, час тих чи інших подій – от що записане в цьому глиняному літописі²³. Без сумніву, що чорноземи України - це планетарне явище, а кераміка – безперечне тому свідчення центру еволюційних процесів (відтворюючого, гармонійного з природою, способу життєдіяльності людства). Наша земля береже найдостовірніші архіви, які не горять, архіви, які сягають суттєвих глибин людини з прадавніх часів. Систематизувати археологічні знахідки кераміки, забезпечити збереженість (насьогодні Інститут археології НАНУ не має приміщення для фондів, і кочують артефакти по підвалах дитячих садків, монастирів). Торгівля археологічними пам'ятками та грабниницькі розкопки набирають

загрозливих масштабів. Тому такі важливі реальні кроки систематизації знахідок та їх обліку.

В жовтні 2001 року "Товариство Коло-Ра" та Інститут археології НАНУ видали альбом археологічних джерел та реконструкцій "Давня кераміка України", частина перша. Альбом виданий за сприяння Посольства Канади. В ньому зібрана інформація про гончарне виробництво та давню кераміку України з шостого тисячоліття до н.е. Представлені матеріали трипільської культури, бронзового віку та черняхівської культури. Автори розділів – науковці Інституту археології НАНУ д.і.н. Б.В.Магомедов, к.і.н. С.М.Рижов, Н.Б.Бурдо, М.Ю.Відейко.

Всі тексти супроводжуються ілюстраціями, які розповідають про давні технології гончарного виробництва, а також малюнками та фотографіями понад двох тисяч керамічних виробів, знайдених під час археологічних розкопок.

У додатку дані поради кваліфікованого реставратора-педагога Національної академії мистецтв Г.В.Шиянової щодо поводження з давньою керамікою. В заключному розділі голова товариства Коло-Ра О.В.Трачук розповідає про відтворення керамічних виробів трипільської культури в наші дні. Видання розраховане на студентів, аспірантів, науковців, майстрів народного мистецтва, краєзнавців, всіх, хто цікавиться давньою культурою. Відбулись презентації альбому в Ржищівському технікумі, Європейському університеті. Альбом розісланий по педагогічним університетам та учбових закладах Вінниці, Рівного, Львова, Києва, Опішного, Тального. Альбом виявив актуальну потребу видання аналогічних реконструкцій давнього ткацтва, обробітку металу, дерева, відтворення побуту, традицій, способу господарювання наших пращурів.

Ініціатива спеціалістів Інституту археології та Товариства Коло-Ра видання альбому "Давня кераміка України" виявила потребу видання багатотомної енциклопедії кераміки України, починаючи з кам'яного віку до нинішнього часу. Літопис в глині буде самим переконливим фактом унікальності історії України не тільки для нас, а й для всього світу.

Комплекс

Тому з 1998 року членами "Товариства Коло-Ра" на правому березі Дніпра біля села Уляники Кагарлицького району Київської області на громадських засадах в співпраці з Інститутом археології НАН України проектується *історико-археологічний культурно-просвітницький комплекс*, де буде представлена *жива модель давніх поселень хліборобів Трипільської культури V-III тисячоліть до н.е.*, поселення бронзового віку, селище слов'ян та давньоруське селище²⁴.

Схемою генерального плану передбачено можливість відвідувача комплексу подорожувати з епохи в епоху, попадаючи у відповідну

²² про досвід подібної діяльності див. статті Д.Кепіна та М.Відейка в цьому виданні.

²³ С.М.Рижов, Н.Б.Бурдо, М.Ю.Відейко, Б.В. Магомедов "Давня кераміка України" Ч-1, Київ, 2001р.- С.4.

²⁴ Варіант проекту комплексу опубліковано : Відейко М.Ю.Трачук О.В. Науково - просвітницький історико - археологічний комплекс біля с.Уляники.- Давні поселення України, вип.1.- Київ, 2000.- С. 89 - 97.

атмосферу, стаючи безпосереднім учасником подій.

Серед об'єктів, намічених до відтворення в першу чергу - поселення давніх землеробів мідного віку - Трипільської культури (V - III тис. до н.е.). Поселення планується розташувати на високому мисі, утвореному заплавою струмка. Це має бути невелике селище, з типовою для трипільців забудовою по колу з громадськими спорудами в центральній частині. Є задум відтворити споруди, характерні для різних періодів існування культури. Серед них мають бути будівлі різних типів та призначення. Для Трипільської культури характерні наземні будинки, іноді досить значних розмірів, в тому числі - двоповерхові. Для їх будівництва використовувалися поширені природні матеріали - дерево, глина, очерет. Мають бути представлені будинок для зібрань громади та храм, будинок вождя та рядова забудова. На околиці поселення будуть розміщені ремісничі майстерні - гончарна, ткацька.

Друга ділянка має бути віддана під селище бронзового віку. Заплановано відтворити споруди, характерні для ряду археологічних культур, які існували в III - II тис. до н.е. в лісостеповій смузі України. Серед них культури багатоваликів, кераміки, східнотшинецька, зрубна та білозірська. Життя та побут в ці тисячоліття були суворими - люди жили у заглиблених в землю спорудах з дерева і глини, перекритих засипаними землею покрівлями. Кожна археологічна культура буде представлена відповідною садибою з групи будівель різного призначення - житлових, господарських, ремісничих. Для цього селища обрано місце ближче до води, над струмком. Вздовж нього витягнеться вулиця бронзового віку. Саме так розміщувалися поселення в цей час. Серед ремісничих будівель - майстерні металурга-бронзоліварника, плавильна піч. Є плани також відтворити святилище бронзового віку та храм-обсерваторію за зразком споруд з каменів, відкритих нещодавно археологами на Дніпрі, в районі м.Запоріжжя на острові Хортиця. Для цих споруд може бути використане місце на підвищенні, вище за розташування селища на березі струмка або ставка. Наступний час-залізний вік буде представлено селищами ранньослов'янського часу, які відносяться до археологічних культур, характерних для району Середнього Дніпра в II ст. до н.е. - V ст. н.е. Старожитності цього часу у Середньому Подніпров'ї представлені "класичною" зарубинецькою культурою (II ст. до н.е. - I ст.н.е.) та пізньозарубинецькими пам'ятками (I - II ст. н.е.), київською та черняхівською культурами (III - V ст. н.е.). Це був важливий період для слов'янського етногенезу, головна лінія якого в цьому регіоні пов'язана з традиціями зарубинецької культури. Київська культура, що виникла на її основі, стала ланкою, котра пов'язала зарубинецькі та пізньозарубинецькі пам'ятки з старожитностями ранньоісторичних слов'ян V - VII ст. Відома черняхівська культура існувала одночасно з київською у більш південних областях Середнього Подніпров'я, проте її вважають поліетнічною, тобто до її складу входили племена різного походження - германці, скіфо-сармати, фракійці, слов'яни. Всі ці культури мають бути

представлені типовими для них садибами, розташованими у характерних топографічних умовах, переважно на схилах плато. Розглядається можливість відтворення на підвищенні невеликого укріплення-городища зарубинецького часу, подібного до відкритих археологами біля сучасних сіл у Кагарлицькому районі. З ремісничих комплексів буде відтворено гончарні майстерні черняхівської культури.

Схема розташування комплексу та археологічних пам'яток в районі балки Ріпниця. 1-10: сліди давніх поселень за даними розвідки 2000 року²⁵.

Україну-Русь представлятимуть давньоруське село та український хутір, відтворені за результатами археологічних досліджень комплексів VI - XIII ст. та XVII - XVIII ст. у Середньому Подніпров'ї. Їх заплановано розмістити на плато та на схилах північніше комплексів попередніх епох. Давньоруське село складатиметься з ряду садиб - житлових, господарських та ремісничих споруд, які представлятимуть споруди, характерні для різних періодів між VI - XIII ст. Це переважно споруди з дерева (житлові), в тому числі - двоповерхові, та дерева і глини (господарські). З ремісничих споруд буде відтворено кузню та гончарну майстерню.

Період XVII - XVIII ст. у Середньому Подніпров'ї планується представити хутором, типовим саме для цього періоду. Є плани спорудити вище по течії струмка греблю, щоб створити невеличкий ставок. На його березі стоятиме укріплений гостроколом хутір - хата заможного козака, поруч відповідні господарські споруди. За основу взято споруди, досліджені в останні роки археологами неподалік, в с.Трахтемирів Канівського району.

Основний експозиційний маршрут від гостинного двору

Експозиційний маршрут починатиметься в с.Уляники біля траси Київ-Канів (район нижнього озера) з гостинного двору на 20 відвідувачів. Відвідувачів прадавніх поселень будуть приймати фахівці відповідної епохи в залежності від вибору гостей чи учасників життєдіяльності

²⁵ Опис поселень в статті М.Відійка на початку збірки.

комплексу. В гостинному дворі відвідувачі зможуть прийняти душ і переодітись в одяг відповідної епохи, школярі готуються до подорожі в минуле заздалегідь, на уроках історії і краєзнавства, вивчаючи життя та побут наших пращурів, готуючи своїми руками відповідний костюм, прикраси.

З перших днів подорожі підготовка для дорослих буде проводитись в студіях Ржищева та інших населених пунктах Київської області та м.Києва. В студіях прадавніх ремесел відвідувачі зможуть підготуватись теоретично та практично, і дати собі відповідь, чи він дійсно хоче подорожувати в минуле і на скільки він готовий до цього.

Далі маршрут буде пролягати біля південної частини нижнього озера, історико-дослідницького центру "Трипільська культура", вздовж струмка в урочищі "Чагарі", через експозицію "Селище Трипільської культури", "Поселення бронзового віку", "Поселення ранніх словян", "Селище часів Київської Русі". В кожному із поселень відвідувач чи сім'я зможе безпосередньо ліпити вироби із глини, ткати тканину, розтирати зерно на борошно, обробляти мотикою земельну ділянку, будувати житло, добувати вогонь, готувати давні знаряддя праці, одяг, доглядати худобу, приймати участь у відповідних ритуалах. Час для відвідування експозиції не обмежується, бажані зможуть залишитись на неділю, місяць, рік і більше при умові приймання посильної участі в житті поселення.

Науковці зможуть проводити свої експерименти, дослідження взаємозв'язків людини і природи, залежності людини сьгоднішньої від електроенергії, нафтопродуктів і т.д., археологи, етнографи зможуть перевірити свої дослідження на експерименті відтворення життя трипільців, скіфів, прадавніх слов'ян.

Від гостинного двору до історико-археологічного комплексу відвідувачів підвозитимуть кінні карети та спеціальні мікроавтобуси з відкритими і закритими (залежно від погоди) платформами.

В самих експозиційних зонах маршрути туристів будуть пішохідними.

Після огляду всіх експозиційних розділів відвідувачі повертатимуться назад в гостинний двір мікроавтобусами, або, за бажанням, кіньми чи пішки. Світовий досвід експериментальної археології, через відвідувачів комплексу, зможе пошириватись по ішим областям України, щоб зв'язок поколінь відновився і не переривався.

СХЕМА ГЕНПЛАНУ КОМПЛЕКСУ

- **селище Трипільської культури – 2,29 га**
15 будівель:

- а/ реконструкції житла
 - однокамерне одноповерхові - 5шт із поселення Незвіське,
 - двокамерні одноповерхові – 2шт із пос. Коломийщина,
 - двокамерн двохповерхове – 2шт із пос. Коломийщина,
 - споруда на кілька сімей-2шт пос.Олександрівка,
- б/ громадська-культурна споруда пос. Майданецьке,
- в/ гончарна майстерня пос.Веселий Кут,
- г/ майстерня обробки металу,

д/ ткацька майстерня, охоронний вал.

- **Поселення бронзового віку – 0,69 га.**
 - 7 будівель археологічних культур: східнотшинецька, зрубна, білозірська та багатоваликової кераміки
 - а/ реконструкції житла культури багатоваликової кераміки пос.Перевередове, житло №2 пос. Пустинка, напівземлянка №4 пос. Пустинка,
 - б/ культурі будівлі пос. Пустинка,
 - в/ житло №2 з жертвником пос. Іллічівка,
 - г/ господарська споруда №7 пос. Пустинка,
 - д/ плавильна піч будівля №4 пос. Усове Озеро

- **Праслов'янське селище – 0,88 га.**
 - Реконструкції 5 будівель
 - а/ ранньословянське житло пос. Глеваха, ранньословянське житло пос. Киреївка, житло черняхівської культури – "великий будинок",
 - б/ гончарна майстерня черняхівської культури, залізоплавильний горн та яма для випалу вугілля.
- **Давньоруська садиба – 1,79 га**
 - Реконструкції 6 будівель
 - а/ житлова споруда 8-10 ст. житло-землянка 8-10 ст. давньоруські житла 11-13 ст. давньоруське житло на підкліті 11-13 ст.

а/ гончарний горн

б/ капище 8-10 ст.

- **Гостинний двір на 6 сімей і автостоянка**
- **Історико-дослідницький центр під науковим супроводом НАН України "Трипільська культура" – 4,73 га, в його складі частини:**

- науково-дослідна;
- реставраційна (реставрація і реконструкція житла, кераміки, ткацтва, костюму, ливарництва, харчування, знарядь праці, традицій, вірувань, фольклору та мистецтва);
- експозиційно-музейна з бібліотекою і залом;
- побутово-обслуговуюча з готелем на 100 місць та кафе на 40місць;
- господарська;
- майстерні по виготовленню знарядь праці та реманенту.

Дослідні ділянки - 2,64 га

Всього на 6-ти земельних ділянках **13,02 га**

- **Експериментальне фермерське господарство Лісного В.А.(діюче)**
Науково-дослідні реконструкції в землеробстві, тваринництві, рослинництві та садівництві.
- **Відділення Національного екологічного центру України (створене 26.02.2000)**
Засоби господарювання і збереження природнього і культурного довкілля на протязі останніх 10 тис. років. Екологічно збалансована діяльність людини. Утилізація відходів
- **Центр історико-археологічного краєзнавчого зеленого туризму**
(діють два осередки Спільки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Уляниках і Б-

Щучинці). Сталий туризм. Народні ремесла. Сувенірна продукція. Місцеві маршрути: водні, піші, кінні, автомобільні. Створена робоча група по розробці історико-археологічних маршрутів по Україні. Розробляється міжнародна програма подорожей "Європа і Азія слідами найдавніших цивілізацій".

Проблеми, яка виникли, та їх вирішення

Об'єднують освіту, науку, культуру і життя, себе і державу, творчість і реальність, матеріальне і духовне, минуле і сучасне, совість і бізнес, людину і природу. Стати цілісним, відповідальним за себе, за сім'ю, село, місто, державу. "Сродна" справа, як говорив Григорій Сковорода, та пізнання себе дають сенс буття людині та умови для розбудови дійсно незалежної України.

За радянської влади та і до цього часу наука менше 5% своїх досліджень впроваджує в життя. Освіта відділена від науки, національна ідея від економіки. Наука практично не впливає на формування сучасного наукового світогляду громадян. Історія та археологія відділені від етнографії та народного мистецтва. Ні одна установа в нашій молодій державі не займається синтезом окремих наук, інтеграційними процесами, тобто не будується нова - ноосферна держава, тому капітал процвітає, а людська гідність пригнічується.

Опираючись на досвід Григорія Сковороди та науковців світу пророк еволюційного розвитку людства, Володимир Вернадський передбачав:

"Зараз спроби замінити політичним чи соціальним гнобленням вільний ріст наукових пошуків приречені на невдачу, тому що коріння їх лежить так глибоко, як лежить коріння релігійних вірувань, вікова боротьба з якими закінчилась перемогою наукової думки."

Однією із передумов сучасного перевороту явилось звільнення наукової думки і наукового пошуку, звільнення її в значній степені від тиску релігійних, філософських і політичних структур ... Але боротьба за можливість, яка відкрилась перед людством нового майбутнього, далеко не закінчилась, і пройде все ж декілька, вірогідно не багато, поколінь, поки воно неминуче як природний стихійний процес яскраво виявиться в ноосфері в дійсності"²⁶.

Просування до реалізації комплексу в с.Уляниках показали реальну розділеність Інституту археології НАНУ та Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології, розділеність археологів, джерелознавців, істориків, культурологів, філософів та освітян в школах, турсервісів в туристичних фірмах, а це означає, що ми кожний день відстаємо від розвинутих країн, які сьогоднішні досягнення завтра інтегрують в життя.

Експедиції 2000, 2001 років засвідчили низький рівень самосвідомості студентів технікумів та інститутів. Для неї характерні колективний нігілізм, зневага до науки, культури та освіти, відсутність віри в справедливе

майбутнє.

В розвитку науки про молоду людину (науки необхідної для нашого сьогодення) значний вклад вніс німецький, а потім американський філософ, соціолог і психолог Еріх Фром (1900-1980). Він доводить:

"В середньовічному світі індивідуальність ідентифікується зі своєю соціальною роллю в феодальній ієрархії. Селянин не був людиною, яка випадково виявилась селянином, а феодал – людиною, яка випадково стала феодалом. Він був або селянином, або феодалом, і це почуття незмінності позиції було невід'ємною частиною його почуття ідентичності. Коли розвалилась феодальна система (у них, в Європі, у нас не розвалилась, а тільки починає валитись), його почуття ідентичності було порушено, і постало питання "Хто я?" – чи, точніше, "Звідки я знаю, що я - це я?"

Розвиток західної культури йшов в напрямку створення основи для самовираження індивідуальності. Політичне і економічне звільнення людини, звичка його думати за себе і звільнення від авторитарного тиску давали надію, що він зможе відчути своє "я" як центр і активний суб'єкт своїх здібностей, яким воно і являється. **Але тільки меншість прийшла до нового відчуття "я"**. Для більшості індивідуалізм був не більше, ніж фасад, за яким ховалась невдача в отриманні індивідуального почуття ідентичності."²⁷ "Я такий, яким ви мене бажаєте", - як написав Піранделло в заголовку своєї п'єси, - суть поведінки сучасної молоді.

Опираючись на основні завдання Національної академії наук України в сфері впливу на іноваційний розвиток економіки, освіти, культури і туризму в Україні, сприяння інтеграції вітчизняного інтелектуального потенціалу у світовий науковий простір (Указ Президента України від 10.03.2000 №456/2000) і практичних заходів підтримки проекту державою, виникає потреба звернутись до Національної академії наук України, Міністерство освіти і науки України, Міністерства культури і мистецтв України з пропозицією створити на громадських засадах робочу групу та науковий центр з діючих науковців, мистецтвознавців для розробки цілісного наукового обґрунтування комплексу в с.Уляники. Одночасно впроваджувати в освітній процес археологічні дослідження прадавніх витоків народного мистецтва, розвитку самосвідомості окремої індивідуальності.

Сучасний стан реалізації програми створення комплексу.

В проектуванні комплексу беруть участь спеціалісти інституту "Укрпроектреставрація", студенти Національного університету будівництва та архітектури, Аграрного університету, Академії мистецтв.

²⁶ Володимир Вернадський "Химическое строение биосферы Земли и ее окружения", Москва, 2001р. с.284).

²⁷ Фром Еріх "Человеческая ситуация". Москва, 1995 с.62,64).

Для правдивості експерименту вивчаються, проводяться і будуть продовжуватися комплексні фундаментальні дослідження: житла, кераміки, ткацтва, землеробства, знарядь праці, побуту, вірувань - в їх розвитку від епохи міді, бронзи, заліза до козацької доби включно. План заходів погоджений з академічними та освітніми закладами та Віце-президентом НАНУ п.Курасом І.Ф. В проєкті беруть участь науковці Інституту археології НАНУ, студенти Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, Київського Національного університету будівництва і архітектури, фахівці з туризму та інші.

Туристичний бізнес має кошти і взаємовигідно працюватиме, фінансуючи наукові розробки, відтворення та функціонування таких об'єктів, та забезпечуватиме нові робочі місця. Тому важливе співробітництво пам'яткоохоронної, археологічної та туристичної галузі для вирішення державної проблеми збереження пам'яток історії та культури України. Комплекс включений до Національної програми розвитку туризму в Україні до 2010 року. Але не менш важливо включити комплекс в освітній процес.

25.06.2001 року було складено угоду про співпрацю між Ржищівським індустріально-педагогічним технікумом, Переяслав-Хмельницьким педагогічним інститутом ім.Григорія Сковороди та Товариством Коло-Ра. Сторони домовились про об'єднання зусиль в створенні історико-археологічного культурно-просвітницького комплексу біля с.Уляники Кагарлицького р-ну Київської області. Інститут та технікум стають співвласниками комплексу, що вирішує питання зацікавленості в реалізації, утримання в процесі експлуатації споруд та їх охорони.

Впровадження нової спеціальності "Образотворче мистецтво" в Ржищівському технікумі на базі викопних виробів народного мистецтва прадавніх часів рідного краю дозволить відродити кращі здобутки наших пращурів, а, основне, пробудить в молодих людях історичну пам'ять, повагу до себе та історії своєї землі.

Співпраця студентів та науковців дозволить інтегрувати досягнення науки в освіту, а значить в повсякденне життя. Виготовлення сувенірів для туристів дозволить дати економічне підґрунтя та професійну зацікавленість до нових спеціальностей.

Напрямки реалізації проєкту :

1. Наукові, освітні, красознавчі експедиційні дослідження території в ареалі с.Уляники та м.Ржищева щодо визначення охоронних зон комплексу, методів їх охорони та використання в освіті;
2. Історико-археологічні дослідження, вивчення, реконструкція споруд, ремесел та традиційного мистецтва епох міді, бронзи, заліза, княжої доби готуватись майбутні майстри, викладачі народного мистецтва у відповідності до конкретних творчих особливостей району чи області, де вони розпочнуть свою трудову діяльність. В 2001 році, завдяки ініціативі "Товариства Коло-Ра", Ржищівський технікум уклав угоду з Київським інститутом прикладного декоративного мистец-

та козацтва;

3. Реставрація археологічних знахідок;
4. Археологічні, архітектурні, художні реконструкції будівель, керамічних виробів, знарядь праці;
5. Виготовлення моделей характерних виробів кераміки та їх розпису;
6. Розробка проєктних пропозицій інфраструктури комплексного обслуговування відвідувачів, науковців та життєзабезпечення комплексу.
7. Проєкт генерального плану комплексу.
8. Пропозиції бізнесплану комплексу. Проведення інвестиційного конкурсу.
9. Розробка туристичних маршрутів.
10. Видавнича діяльність: публікування матеріалів експедицій, оглядових альбомів археологічних реконструкцій прадавніх жител та кераміки;
11. Популяризація прадавніх культур через ЗМІ.
12. Проведення наукових конференцій, круглих столів, фестивалів.

Національна академія наук України протягом трьох років надає Товариству "Коло-Ра" науково-методичну допомогу. Відповідно до угоди про співпрацю між зазначеним товариством та Інститутом археології НАН України від 20.06.99р., виконані перші частини альбомів археологічних джерел та реконструкцій "Давні поселення України" і "Давня кераміка України" для наукового обґрунтування комплексу в с.Уляники. Підготовлені до друку другі частини. Просування до реалізації комплексу в с.Уляниках показали реальну розділеність Інституту археології НАНУ та Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології, розділеність археологів, джерелознавців, істориків, культурологів, філософів та освітян в школах, туроператорів в туристичних фірмах, а це означає, що ми кожний день відстаємо від розвинутих країн, які сьогоднішні досягнення завтра інтегрують в життя.

Опираючись на основні завдання Національної академії наук України в сфері впливу на іноваційний розвиток економіки, освіти, культури і туризму в Україні, сприяння інтеграції вітчизняного інтелектуального потенціалу у світовий науковий простір (Указ Президента України від 10.03.2000 №456/2000) і практичних заходів підтримки проєкту державою, виникає потреба звернутись до Національної академії наук України, Міністерство освіти і науки України, Міністерства культури і мистецтв України з пропозицією створити на громадських засадах робочу групу та науковий центр з діючих науковців, мистецтвознавців для розробки цілісного наукового обґрунтування комплексу в с.Уляники. Одночасно впроваджувати в освітній процес археології дослідження прадавніх витоків народного мистецтва.

Адміністрація і педагогічний колектив Індустріально-педагогічного технікуму з 1 вересня 2002 року впроваджує нову спеціальність "Образотворче народне мистецтво", де будуть тва ім.Бойчука про співпрацю в наданні технікуму допомоги у методичному та програмному забезпеченні навчального процесу. Цей напрям відповідає державній політиці сприяння навчанню та підготовці фахівців для народних художніх промислів у навчальних закладах усіх рівнів акредитації за рахунок коштів державного бюджету

